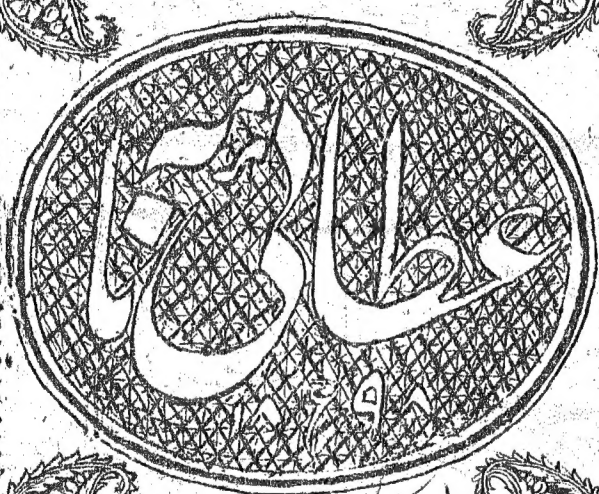

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

الحمد لله الذي جعل في كتابنا كتابنا

بانتقام كثر من الامت على باء رجب المرجب ١٥٣٥ هـ

در مطبعه خا فاضل محمد و ا قع كهنون طبع گرد

حسب فرمایش جناب محمد عبد الغفور صاحب تاج کتب لکهنو یاز

M.A LIBRARY, A.M.U.

PE8513

۸۵۱۶

(۲)

بسم الله الرحمن الرحيم

Am. ۹۵ - ۲۱.۷

دو غزل الف

نجات زده کا کل مشکین تو سبیل
یا سایه بخورشید گرفت تو سبیل
خوشین جگرانش سزاوار تحمل
جان کاستن و سینه خراشیدن لبیل
تا روز قیامت نکند نشه تنزل
ایضا گردید بلند با تگ لبیل
بست آب روان کمر تسلی
در سایه سر و ساغر مل
آن کس که بدید جعد سبیل
هر چیز که خواست بے تا مل

ای در عرق از عارض زنگین تو شد گل
ایا خط سبزست بگر درخ گاه رنگ
آسوده دلان بارغم عشق نگیرند
آرایش به کام آیام بهارست
از نیم نگاه تو عطافی شده مست
افزود کنون لطافت گل
از بهر طواف گر گلزار
اینم سزاوار بود میسر
از زلف بتان سناورد یاد
ار فیض تو یافت عطافی

سبب خجالت
گل است از
رنگینی باغ
مشتاق است
و اینک در میان
نغمه و ناله
عظمی است

ماہ کامل می نماید چون ہلال
فرخ آن ساعت کہ بنیائی جمال
بے محبت در حقیقت قتل و قاتل
از ملاحت ترک این مذهب جمال
دولت عشاق را نمود زوال

پیش حسن روی تو اے خورشال
پاکبازان طالب روی تو اند
پارسا را دعوی عصمت گفت
سپند ناصح گو مکن در را و عشق
پیر و در دل عطائی مهر و دوست

دو غزلہ تہائی فوقانی

مشت میزد باو پر زانو سے گل
و سہمہ می بست پر ابرو سے گل
باو چہنہ دای از گیسو سے گل
عشق آن غنیمت دہن از بوسے گل
در خیال تو نہ بیند سوسے گل
ایضا کہ شمشہ تو ز وہ چاک کہ سنیہ بلبل
کہ طوق بند گیش بست گرون مصلصل
نیافت تفرقہ خاطر از سہرا ان نول
قما و زہرہ چو ماروت در چہ با بل
کہ انجمن بسخن مست میکند بے مل

تا بر اندازد نقاب از روی گل
تا بر آساید دلستان هوا
تا شود بیل اسیر مرغزار
تا زه ترشد در دماغ طالبان
تا عطفائیست ویدار شود
تا بهم یعل تو که دستان گل
تا وصل است مگر سرور آبان قامت
تا به تو بچشماق مجتسم دارد
تراست غنچه جاوکه در زمانه آن
تو که ده لطفائی نگاه از مستی

و غزلہ نامے مشتمل

[illegible]

<p>بخت مست مرا به بخت دل ثبات قدمان کجا گریزند ثبات مرشد آنکه در هوایش ثبات من چین ز باغ فردوس ثوبت باز نه زبیده ام عطائی ثبات بر آنکه شد بر دست چون خلیل ثروت براه عشق پریشانی ست بس ثمن می وصال نگیرد نقد جان تعلت بجای پیر حسن عمل رسان ثانی مبین بهیچ مرغای عطا میا</p>	<p>تقدیر نگاه ماه منزل ختیگر کش از براس لعل هرگز نه شود بدوست و اصل با کوی صفت نشد مقابل در عشق زبیده به ششما ل در بر مگاو وصل منوگر شود خلیل کوتاه کرده ام به سخن قصه طویل تا عشق مخلصانه نیاری بران کفیل سود نمیکنند پیم پرز قال و قیل بهت ایما تو لوا وجه اللات و لیل</p>
---	--

دو غزل حبیب عربی

<p>جان پر دست گریه جهان را بهار گل جا کرده بهار که با صد زبان حال چنین نسیم سحر گریه نشاند جو رخزان بهر تو ویداند رون شاخ جنب و بند گر لعل طائی قبول نیست جال روی تو هر کس که دید از تماشا</p>	<p>مارا کند جوئے تو بے اختیار گل گوید شنای روی تو بر شاخسار گل از روی ناز کش بهم گریه و غبار دل کامد برون شکست رخ داغدار گل آنجا که حسن است نیاید بکار گل بتافت رو خوش خلیل از تار تار الحال</p>
--	--

<p>توئی زهر چرخ نعل میکنم با سدا لال شیم زلف تو می آید از صبا و شمال که اوست سجده که عاشقان فغان خزینہ است بی طالبان کسکال</p>	<p>جهان ابل تهبان چله پنج در محبت جگر فشانی بلبل چری گل بند چیدین خوشتر بنجاک در تو میسایم بر اهری که عطائی نثار من تو کرد</p>
--	--

دو غزل حبیب فارسی

<p>بهر جا شد ترخم ساز بلبل کنید زلف خود را تاب سنبل که مینابی زبان میگفت قفل فرو شد صوف نوشد ساغر گل ز کان فکرت خود بنی تا مل رخ نمازیر پایت افکند ستار گل بلبل مسکین که بیند پرده خیار گل با خیالت بدگر که خواب شد بیدار گل لیق صد پاره پوشیده بود ناچار گل گشت حیران حسن بچید تو از دیدار گل</p>	<p>چون شد ناز باز از رونق گل چرخ خوش و دوست هر دل کشیدن پیرا ساقی نگر و دست و مد کوشش چو صدائی بشنود این ماجرا را پس از آن یزد عطائی گوهر نظم چند بستی در در نقاب آرونق بازار یون نباشد خسته دل جانسوز و ساز این پاک روی پیر این خود را بهت با صبح چیت و تنگ آمد بران بالا قبا ناز که چشم خنبار عطائی بر مثال آینه</p>
--	--

دو غزل حای مصله

<p>قائل وحدت شدن ترک و نملک</p>	<p>بر اصل عشاق چیت محو شدن در خیال</p>
---------------------------------	--

عطائی نامه
چون شد ناز باز از رونق گل
چرخ خوش و دوست هر دل کشیدن
پیرا ساقی نگر و دست و مد کوشش
چو صدائی بشنود این ماجرا را
پس از آن یزد عطائی گوهر نظم
چند بستی در در نقاب آرونق بازار
یون نباشد خسته دل جانسوز و ساز این
پاک روی پیر این خود را بهت با صبح
چیت و تنگ آمد بران بالا قبا ناز که
چشم خنبار عطائی بر مثال آینه

<p>شستن از لوح چشم نقش می رسد سیر ستم بر جگر سبزه زبان سوال چشم چرخ آینه باز آینه چون غنچه لال لاف عطائی بود و در تجلی جمال که اوست مقصد معراج کردگان قبول خجالت در آن بحث ماضی و محمول که روی آینه سینه است نشسته محمول که با وجود تو گرد و بخور شستن مشغول همی کند دل عشاق که صدف ماکول</p>	<p>حمد حیات ابد ثبت نمودن بجان حرف تکل از خویش بر شمردن بفرج صیرت صفتش همه نطق و نظر را کند حالت طور و کلیم تا که بنیاید پدید حریم عصمت جاتان نشد مقام فصول حدیث عشق تعلق بجائے دارد حجاب بر رخ مقصود زان سبب نیست حلال نیست بر آن خود پرست با ده عشق حکایتی که عطائی بر آید از لب نیست</p>
---	---

دو غزل خاصه معجمه

<p>بوی گیسو تو آمد نافه تا تا رگل دید عارض جلوه تن گردید چون بیدار گل گشت اندر وصف الطاف تو شکر بار گل کاسمان با صد هزاران چشم شد نظر رگل در شنای روی خوبت یزد و شفا رگل سهر شو که چشم باز کند ننگ و جمال با چشم سر گشت جهان رسین غیال</p>	<p>خنده لعل لب شد رونق باز رگل خفته شبها با خیال عارض گلزار گل خرم و خندان فراز شایخ با سهر و زبان خوبی و حسرت مگر جاگرد رستان و هر خاصه رنگین عطائی همچو بلبل مست شوق خوشوقت عاشقی که شود محو در خیال خلوت نشین جمله دل را سبک ندید</p>
--	--

<p>الا که تافت پرتو او بر جهان دل میگوئی لامکان و می جو مکان دل شیر و شیرین و دو بکام و دو مان دل و صفی تو سر پای و در و و جد حال عارفان شمول انوار جمال زاهدان باطن و سلوئی مستمال هر کس بر نعم خود بند و خیال از طلوع آفتاب بے زوال</p>	<p>ذو می عرش را مقام معین کس نکند ذاتی که اصل کن و کیونست جا او ذوق سخن بین که عطائی بدین کلیم ذکر آمد مطلب اهل کمال ذکر آن مشغول تو حید تو اند ذوق و صلت در مانع طالبان ذات پاکت را کس محرم نشد ذره ذره شد عطائی فیضیاب</p>
---	--

و غزل را که مملو

<p>مجلس آرای چمن شد چه زیبای گل ناله سامان میدید بر بختین سودا گل چون لباس نازکی زمینده بر بالا گل میر و دیر باد چون گرد و زبان آرای گل شد عطائی از شمیم کینفس شیدای گل بلند شد بچین با ترانه بلبل صبا چو عقد کناید ز طره سنبل ببارغ ساخته خلوت در انجمن حاصل</p>	<p>روشن ببارغ و بهار آمد رخ رعنا گل روز باز است بادل که بر هر دم زجا راست شد بقامت جانان قبا بی ناز رازد دل چون غنچه پنهان آشتن است زنگ و بوب و در دگر از عارض گازنگ تو رسید فصل بهار و نوید مقدم گل رسد بمنز جنون بگو گمیت و دلدار رزید جامه چو صوفی ز شوق قامت منور</p>
---	---

10/10/10

ان کو زبان
پر لکھو

تاریخ ۱۳۰۲

43. 11

مجلس

19

بسم الله الرحمن الرحيم

10/10/1954

مجلس شورای اسلامی

بسم الله الرحمن الرحيم

۱۰۰

مفتی محمد رفیع

۱۱

12/10/10

100

1

100

25

<p>طربے را سازد او اندر چین گل طیب جان مشتاقان ضبا باز طراز آستین و جود حال است طالب میکنم درین فصل فرخ بخش طراوت بسبکه در کاک عطائی است</p>	<p>نواگزشت بهر اطراف لبیل کشاوه نافه از گیسو سبیل نواے عنذیب و صوت خلصل کنار جوبار و ساغر مل همی جوید بهار از دے تو سل</p>
<p>و غزلہ زای منقوطہ</p>	
<p>ظاہر از طرہ تو شد و اللیل ظلمت آباد ہجر از تو خراب خلل مبوط خود در یغ مد ار ظلم کم کن تو بر فلک زدگان ظاہر و باطنم ز تو روشن تجی رم کردم جو اندر حضور چشم آن قاتل ظہور حسن مہ پیش فروغ روی دلالم ظمعین داغی پر خار عشق آن بلکہ پایت ظلم اگر گشت زبالموع انسان مرغدور ظریفان دشمن کوشی و یفان شرق مدبو</p>	<p>والضحی از رخ تو بہت طفیل سحر و وصل از عنایت تو لبیل از گروے کہ شد ملازم فیل کہ ندارند جز پناہ تو خلیل کہ عطائی کند بغیر تو میل ایضا بہ پیش آن قدر غنا صنوبر ماند پا و گل بود چون پیش خورشید فلک رسما باطل کہ باب الطاق نقل جاسر و اش شود و نہا فدا نبود بروی شمع جز پروانہ ہیدر عطائی لب بنماوشی بدیدار شمع و ادا</p>
<p>و غزلہ عین مملہ</p>	

کتاب عشق را در سبب بنیامون	که بنمود اندر شش عدت نه معلول
کرامت کن بدام از جام اخلاص	که گردد معیو یا دامن و مامول
کرم فرما که بر ورق زمانه	شود نظم عطائی خاص مقبول

دو غزل که کاف فارسی

گدای کوچی عشق است شاه با اقبال	که هست ملک و دولتش معصوم نوال
گذشتن از غم امروز و اندوه فردا	جلوس است بهایون و جشن با اقبال
گرفت ملک خرد را بیک سوار جنون	کشاده قلعه شکست سکون مثال
گریزد آنکه ز ملکش خزد و بکوه عدم	رو بهر آنکه ز پیشش فتد بجای ضلال
گمان سیر که عطائی مرید عقل شود	که عشق داشت و را بر طریق کسب کمال
گوید بچمن و صفت گل روی تو لیلی	بیز و بهبان بجز گریه تو سبیل
گو طائر ار نی چه شاید ز سر طور	ناکرده یک جلوه ناز تو تحویل
گیرم که دگر سمیتان ماه تمام اند	از روی چو خورشید تو دارند توسل
گنزد تو لب جان بخش کشائی به تکلم	عین بکند نوش حیات از تو تسول
گفتار بکند در سپاریم عطائی	زین پس من دلدار علی الله تو کل

چهار غزل که لام

لبت بجنده کشائی اگر علی التمثیل	کلام فلسفه باطل کنم بزور دلیل
لطافت سخن جانفزای تست کز و	لبان به تشنگی وحی ترکند جبریل

از
بن
باز
تکلیف
تا در بند
نظم کلام
بخت
وینا

لباس عشق تو آنرا ستر و کلاه
 لغوب در و ترا باد و آبناسد کار
 نقایست مراد عطائی از همه خلوق
 لاف عشق ست جمله و آن بطل
 لاله را دلغ و دل بس است نشان
 لاچوراندی برا احتیاج جهان
 لائق زلف انگه شده مشط
 لوت و پوت بهشت را بگذار
 نقای تو گرازه هر دو کون و آبر
 لباس عشق بدوش ضعیف می بستند
 لیلی غم مارا ظهور روز کجاست
 لب تو آب حیات است که دواست ملک
 لحن شعر عطائی در آرد و سماع
 لذت عشق و اندیشه آن بیدل
 لیکن آرام جاسک پر دانه ست
 لاف عشق و حساب هستی چه
 لفظ و معنی تو تا بکے نه بود

نخست بشکند آن که بت شکست خلیل
 ققیل غنچ تو بر زندگی نه تفصیل
 نخواهد از دوز و جهان هیچ بگریه و اخیل
 ایضا تا نه مری شود بصورت حال
 یاده بلبل نخبست سینه بنال
 دم الا رساندت به کمال
 که سرش زیر آره شد پامال
 چون عطائی بجز نعیم وصال
 ایضا که غم نصیب بود البشر شد بروز ازل
 شکوه و کوه بدین و تن گیاه ازل
 مگر نقاب کشائی ز روی پور مثل
 هجوم کرده چو ز بنور گره و شان غسل
 گریه مستمان را در اجدای غزل
 که سر دار باشدش منزل
 وسعت نور خمر گهر محفل
 دل کیے و عسم دو تا مشکل
 نه کنی هیچ زمین عمل حاصل

لایس فی الارض و السما خبر دوست
اے عطائی زنا سو اگل

دو غزلہ میسم

<p>می فشانند در سخن آن لعل تنگبار گل می شود از حاکس آن خندان بهار بخیزان مشک را خون سیله ز غیر حال ترش میکند غنیش بوی آن کفن پا چون صبا مست شوق آه عطائی و بهار حسن مخوشم شد و بهار حسن آن لعل دار گل منج میریزد و در حسن جبین و نسیم میشود از سایه آن خرم گل کوئی با ماه می چسبید بدو حسن آن خندان بهار میشود از گشتن نام عطائی یافتن</p>	<p>بگنجد ترسم مبادار و نوق بازار گل جیب و دامن نجمل دست بهار گل جیب و جان را چاک و از شکم تنهار گل غنی تر تو میر قالی را بیک ز قمار گل بهای آن ار که از حرفش بود طومار گل لبیکه در وصف جمالش گروه هم تکرار گل از تبسم در کنایه آن پری ویدار گل همچو معنای دی قالی جلا خورشید گل از سنان کار سلطان فکاک بخار گل همچو فضل او بهار اندر خندان بهار گل</p>
--	--

دو غزلہ لون

<p>ز نقاب چهره بر انداخت و بهاران گل منور است ز حال کم که در سیر یاد نه گشت زان لب شیرین چو کوکبشاد سنا و گوش برآورد از بلبلان چین</p>	<p>بچاک سپینه برآورد و قوگانرا گل همی ز ندید و سو سو سر جو مقدران گل اگر چه سر زده عمری بکوه بهاران گل بیانک مقدم جانان چو روزه داران گل</p>
--	--

نثار کرد عطائی بمقدم دلدار
نوبهار آمد فزون شد رونق بازار گل
نیت گنجای تعجب که ز فیض نوبهار
نافها و غنچهها بکشت و عطار نسیم
نگشت جابجایش میداد و مگر اندر زلف یار
نغمه گفزار عطائی از بهار گل چهره است

ز گلشن دل دوست قلم بهر امان گل
از نظم کرد جابر طره دستار گل
بست فکد چون شاخ گلبن بازو و خاک گل
مشکها را راسبت اندر دامن صد بار گل
عنبر سار است اندر طبله عطار گل
در خیال دوست می بیند در دلیوار گل

دو شعره واو

وفا بجوی این بستان سنگین دل
و فای غنق نه آگنده اند پنج شمع
و فای که و کس جز بفاجران غربت
و را ظهور ز آینه دور و نده نکر و
و فای کی بوطائی کنند این جوان
و عده دایود و ترا با من غم دیده کمال
و ده که عسری به تفای تو بسی خون روم
و وقت ما دیر بدینال تو گوید دریغ
و حشت آمد ز تو ام زانکه تبر غنچه گل
و آگه از یم عطائی طالب لاله رخان

که فعل شان همه نیرست و قول شان طبل
بدون لوت نذارند هیچ در محل
ز کار نیک گریز ان بهصیت لعل
چو حسرت شیت قوی دشکمتی بنفیل
که مانده اند بفسق اندرون چو خرد گل
خود شکستی بقافل چو قصا ویر خیال
بود و دل وفا می تو تمنای صمال
لبس گر انامیه وری داده خریدم سفال
از بهار تو بچینند چپان فار غمال
زین سبیل و دل اندر طلب کسب کمال

ع
دو شعره
بازن در جبین
او زانسان

دو غزلہ بای تھانی

<p>یک خندہ لبان تو صد نو بہار گل یاد تو یافتمہ ست چو آب خضر کجام نیچا برد خال تو مشک فتن تمام یکرہ بیا بسوسے چین کز سر نیاز یک گل اگر طلب عطائی کند کے یاد آنکہ بودہ بعدم خالق جلیل یاد آنکہ پیش از آمدنت از رحم برون یکرہ بیا بپای طلب سر فگندہ شیر یک دم نہ بیا دہبان آفرین یام یک چند پنڈنا صبح مشفق بکار بند</p>	<p>یک جلوہ جمال تو دل لالہ زار گل لب ترئے کند بہ لب جو بہار گل تاراج کرد حسن تو یکہ سر دیار گل گیر دہ پا بوس تو حریفی زار گل آرور گاشن شمش صد سہار گل پیدا نمود خلق تو بر صورت جمیل ہر تو آفرید گوارا غذاے غیل شاید کہ بگذری تہظر گاہ بوسہ جمیل در بند نفس و طبع نہ زیادہ ذلیل سر کا بیابی تو عطائی بوسہ جمیل</p>
--	---

صنعت مربع

از غالیہ	صدیہ	دارد	رب	در وقت	مربع	بجای
صدیہ	برج	رین	تپ	درج	بجای	بجای
دارد	رین	بجای	تپ	درج	بجای	بجای
رب	تپ	بجای	درج	بجای	بجای	بجای

R
۱۹۱۳۸۸۱

CALL No. { ۳۱۴ ACC. No. ۱۸۱۳

AUTHOR عطار

TITLE عطار نام

Class No. ۱۹۱۳۸۸۱ Acc. No. ۱۸۱۳

Author عطار Book No. ۳۱۴

Title عطار نام

Borrower's No.	Issue Date	Borrower's No.	Issue Date

CHARGED AT THE TIME

MAULANA AZAD LIBRARY ALIGARH MUSLIM UNIVERSITY

RULES:—

1. The book must be returned on the date stamped above.
2. A fine of Re. 1-00 per volume per day shall be charged for text-books and 10 Paise per volume per day for general books kept over - due.

